

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : MRG5580211
ชื่อโครงการ : โมเดลเชิงสาเหตุของเจตนาเชิงพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการพัฒนาโปรแกรมเพื่อเพิ่มผลลัพธ์เชิงป้องกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร
ชื่อนักวิจัย : อาจารย์ ดร. สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล
อีเมลล์ : sittipongw@g.swu.ac.th, dr.sittipongw@gmail.com
ระยะเวลาโครงการ : กรกฎาคม 2555- 2556

บทคัดย่อ:

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ 1) เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของเจตนาเชิงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเชิงป้องกันและตรวจสอบผลตามของโปรแกรมที่มีต่อผลลัพธ์เชิงป้องกันและเจตนาเชิงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น การวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 การศึกษา ตามวัตถุประสงค์หลัก

การศึกษาที่ 1

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรด้านการรับรู้คิดที่ส่งผลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น โดยการศึกษาในครั้งนี้อิงตามกรอบแนวคิดของโมเดลการรับรู้ภาพลักษณ์วัยรุ่นที่สูบบุหรี่ และความเต็มใจในการข้องเกี่ยวกับพฤติกรรม (Prototype/ Willingness Model) ตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 612 คน ด้วยเทคนิควิธีการสุ่มแบบ 2 ขั้นตอน ตัวแปรในโมเดลประกอบด้วย คุณลักษณะมุ่งอนาคต เจตคติทางลบต่อการสูบบุหรี่ การต้านทานอิทธิพลกลุ่มเพื่อน การรับรู้ภาพลักษณ์ทางลบของวัยรุ่นที่สูบบุหรี่ ความเต็มใจในการข้องเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและมาตรวัดตัวแปรโดยมีค่าความเที่ยง พิสัยระหว่าง .85-.95 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นในการประมาณค่าเส้นทางอิทธิพล (pathways) พิจารณาค่าสถิติความกลมกลืนที่บ่งชี้ถึงความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิเคราะห์กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิเคราะห์พบว่า คุณลักษณะมุ่งอนาคต และการควบคุมตนเองที่ดีมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านเจตคติทางลบต่อการสูบบุหรี่ การต้านทานอิทธิพลกลุ่มเพื่อน การรับรู้ภาพลักษณ์ทางลบของวัยรุ่นที่สูบบุหรี่และความเต็มใจในการเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม นอกจากนี้ ตัวแปรดังกล่าวยังทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลระหว่างคุณลักษณะมุ่งอนาคตกับเจตนาเชิงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ผลจากการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

เชิงเส้นยืนยันความสอดคล้องของโมเดลที่ตรวจสอบกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่ศึกษาโมเดลกรอบแนวคิด Prototype/ Willingness Model

การศึกษาที่ 2

วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมเชิงป้องกันเพื่อเพิ่มผลลัพธ์เชิงป้องกันและเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมเชิงป้องกันที่ส่งผลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมการสูบบุหรี่

โปรแกรมเชิงป้องกันที่พัฒนาประยุกต์แนวคิดกลุ่มหลักการและเหตุผล กลุ่มการรับรู้ทางสังคม กลุ่มพัฒนาการทางสังคม และกลุ่มการเสริมแรงทางสังคม โปรแกรมเชิงป้องกันประกอบด้วยการเรียนรู้ทักษะ 8 ครั้ง แบ่งกิจกรรมเป็น 3 ช่วง ได้แก่ การเสริมสร้างความรู้ (knowledge) การเสริมสร้างทักษะทางสังคม (social skills) และการเสริมสร้างทักษะในตนเอง (intrapersonal skills) เอกสารเนื้อหา สื่อ กิจกรรม และเกม โดยใช้เวลาสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 10 สัปดาห์ แต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 50 นาที ตัวแปรเชิงป้องกันประกอบด้วยคุณลักษณะมุ่งอนาคต การต้านทานอิทธิพลกลุ่มเพื่อน เจตคติทางลบต่อการสูบบุหรี่ในวัยรุ่น และการรับรู้ภาพลักษณ์ในทางลบต่อวัยรุ่นที่สูบบุหรี่

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 258 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองใช้โปรแกรมและกลุ่มควบคุม มาตรฐานคุณลักษณะต่างๆ ของนักเรียนได้แก่ มาตรฐานคุณลักษณะมุ่งอนาคต มาตรฐานการต้านทานอิทธิพลกลุ่มเพื่อน มาตรฐานเจตคติทางลบต่อการสูบบุหรี่ในวัยรุ่น และมาตรฐานการรับรู้ภาพลักษณ์ในทางลบต่อวัยรุ่นที่สูบบุหรี่ มีค่าความเที่ยง (Reliability) พิสัยระหว่าง .85 - .95 ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นในการประมาณค่าเส้นทางอิทธิพล (pathways) พิจารณาค่าสถิติความกลมกลืนที่บ่งชี้ถึงความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิเคราะห์กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการศึกษาที่สำคัญพบว่าโปรแกรมเชิงป้องกันมีอิทธิพลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านปัจจัยป้องกัน ทั้งนี้ปัจจัยป้องกันทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างโปรแกรมเชิงป้องกันและเจตนาเชิงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในนักเรียน ผลจากการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้นยังพบอีกว่าผลของโปรแกรมเชิงป้องกันที่ส่งผลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในวัยรุ่น โดยมีปัจจัยป้องกันเป็นตัวแปรส่งผ่านสอดคล้องกับโมเดลปัจจัยเชิงป้องกันในวัยรุ่นที่ทำการศึกษาก่อนหน้า ทั้งนี้ตัวแปรในโมเดลอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรเจตนาเชิงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 61 การประยุกต์ใช้โปรแกรมนี้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และการศึกษาผลกระทบระยะยาวของโปรแกรมเชิงป้องกันในบริบทของโรงเรียนควรได้รับการจัดโปรแกรมอย่างต่อเนื่อง

คำหลัก: เจตนาเชิงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ โปรแกรมเชิงป้องกัน ปัจจัยเชิงป้องกัน วัยรุ่น

Abstract

Project Code : MRG5580211
Project Title : Causal Models of Smoking Intention and A development of Program to Increase Protective Outcomes of Secondary School Student in Bangkok
Investigator : Sittipong Wattananonsakul, Ph.D.
E-mail Address : sittipongw@g.swu.ac.th, dr.sittipongw@gmail.com
Project Period : July, 2012-2013

Abstract:

This research divided into 2 studies. The first study aimed to validate the causal model of smoking intention of secondary school students and to study the model invariance across gender. The second study aimed to study the effects of the preventive program on protective outcomes and smoking intention among secondary school students.

Study 1

The participants consisted of 612 secondary school students were selected randomly from the secondary educational service area office 1. The tested model consisted of seven variables: future orientation, good self-control, negative attitude toward smoking, resistance to peer influence, negative prototype, smoking willingness, and smoking intention. Data were collected by questionnaires and psychological scale with reliability ranging from .85 - .95.

Structural equation modeling was used to evaluate the predictive power of the variables pathway. The Goodness of fit statistical analyses indicated that the causal model of smoking intention was best fit to the empirical data. Findings indicated that future orientation was associated with smoking intention directly and indirectly through negative attitude toward smoking, resistance to peer influence, negative prototype, and smoking willingness. Moreover these cognitive variables were fully mediated the relation between future orientation and smoking intention. Structural equation modeling was also revealed a form consistent with previous research generated by the Prototype/ Willingness Model.